

ಗಣ್ಯರು ಕಂಡಂತೆ ತಲ್ಲೂರು ರಾಯನಗೌಡರು

ಯಲ್ಲಪ್ಪ ಬಸಪ್ಪ ಕಡಕೋಳ

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಳಗಾವಿ.

Received: 15-02-2024 ; Accepted: 16-03-2024 ; Published: 07-05-2024

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11127295>

ABSTRACT:

“ತಲ್ಲೂರು ರಾಯನಗೌಡರು ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ” ಬಹುಮುಖಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತದ್ದು, ರಾಯನಗೌಡರು ಬಹುಮುಖಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ದಾಖಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ನಿಧನ 30-9-1982 ರ ನಂತರ ಅವರ ಅಳಿಯ ಅಂದರೆ ರಾಯನಗೌಡರ ಮಗಳಾದ ದೇವಿಕಾರಾಣಿಯವರ (ಸದ್ಯ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ) ಅವರ ಪತಿ ದಿವಂಗತ ಪ್ರೊ. ಬಸನಗೌಡ. ಆರ್. ಪಾಟೀಲರು ತಮ್ಮ ಮಾವನವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಕುರಿತು ಅಗ್ರಗಣ್ಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಯೋಧ ತಲ್ಲೂರು ರಾಮನಗೌಡರು ಜೀವನ ದರ್ಶನ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಯೋಜನೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅವರು ರಾಯನಗೌಡರ ಅತ್ಯಂತ ನಿಕಟವರ್ತಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕರು ಇಂದು ಜೀವಂತವಿಲ್ಲ. ಅಂತವರ ಅನುಭವ ಧಾರೆಗಳು ಬರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಾಯನಗೌಡರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟವು. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ಕೂಡ ಕಿತ್ತೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ ಭಾಗ 1, 2, 3, ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಯನಗೌಡರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟಿರುವರು. ಜೊತೆಗೆ ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣ ಲಿಂಗಾಯತರ ಪಾತ್ರ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ರಾಯನಗೌಡರ ಹೋರಾಟದ ಹಾದಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿರುವರು. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳ ಅವಲೋಕನದ ಜೊತೆಗೆ ರಾಯನಗೌಡರ ಸಮಗ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದೆ.

KEYWORDS:

ತಲ್ಲೂರು, ರಾಯನಗೌಡರು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಹೋರಾಟ, ಕಿತ್ತೂರು, ಸಾಹಿತಿ, ಸ್ಮರಣೆ, ಬಂಡಾಯ, ದತ್ತಿ ಪಾಟೀಲ.

ರಾಯನಗೌಡರ ಆರೋಗ್ಯ 1969 ರಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀಣಿಸಿದಾಗ ಅವರ ಮಗಳು ದೇವಿಕಾರಾಣಿ ಮತ್ತು ಅಳಿಯ ಬಸನಗೌಡ ಆರ್ ಪಾಟೀಲರು ಅವರು ಬಾಳಿದ ಬಗೆ, ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಕಳಕಳಿ, ಅವರ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯ, ಆದರ್ಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದಾಖಲೀಕರಣ ಮಾಡುವ ಯೋಚನೆ ರೂಪಿಸಿದರು. ಅದು ಅವರಿಂದ ಕೂಡ ಕೈಗೊಂಡುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವರು (ಅಗ್ರಗಣ್ಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಯೋಧ ತಲ್ಲೂರು ರಾಯನಗೌಡರು ಜೀವನ ದರ್ಶನ. ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ 1 ಹೊಸ್ತಿಲ ಮಾತು). ಅಂದರೆ ರಾಯನಗೌಡರ ನಿಧನಾ ನಂತರ(1982) ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು. ಈ ದಂಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಒಡನಾಡಿಗಳು. ರಾಯನಗೌಡರ ಮಕ್ಕಳು, ಅಳಿಯಂದಿರು ಹೀಗೆ ಹಲವರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡೆದು 1994 ರಲ್ಲಿ ರಾಯನಗೌಡ ಸ್ಮಾರಕ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ತಲ್ಲೂರಿನ ರಾಯನಗೌಡರ ಮನೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ 1994 ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2 ರಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆಯೋಜಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಅಂದಿನ ಗದಗಿನ ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ತೋಟದಾರ್ಯ ಮಠದ ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆರಂಭಕ್ಕೆ ತಲ್ಲೂರಿನಲ್ಲಿ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದ ಸಂದರ್ಭ. ಆ ದಿನ ತಲ್ಲೂರು ರಾಯನಗೌಡರ ಪರಿಚಯಸ್ಥರು ಅನೇಕ ಗಣ್ಯಮಾನ್ಯರು ಅಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡೆಯಲು ಅದೊಂದು ವೇದಿಕೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೈಲಹೊಂಗಲದ ಶಾಸಕರಾಗಿದ್ದ ಶಿವಾನಂದ ಕೌಜಲಗಿ ಮತ್ತು ಸವದತ್ತಿಯ ಶಾಸಕರಾಗಿದ್ದ ಸುಭಾಸ ಕೌಜಲಗಿ. ದಿವಂಗತ ಪಾಟೀಲ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ಅವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಲಾಯಿತು.

ರಾಯನಗೌಡ ಸ್ಮಾರಕ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಸಂಸ್ಥೆ (1994) ತಲ್ಲೂರು:

1994 ರಲ್ಲಿ ರಾಯನಗೌಡ ಸ್ಮಾರಕ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ತಲ್ಲೂರಿನ ರಾಯನಗೌಡರ ಮನೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ 1994 ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2 ರಂದು ವಿದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಗದುಗಿದ ತೋಟದಾರ್ಯ ಮಠದ ಜಗದ್ಗುರು ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಂದ ಚಾಲನೆಗೊಂಡಿತು. ಈ ದಿನ ಪ್ರಥಮ ಟಿ. ಎಸ್. ಆರ್. ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಭೂಷಿತ ಪಾಟೀಲ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡ ಕಾರಣ ಪಾಟೀಲ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ ಮಾತುಗಳು ಆ ದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವು. ಅದರ ಪ್ರತಿಫಲ ರಾಯನಗೌಡರ ಜೀವನ ದರ್ಶನ ಕೃತಿ ಹೊರಬರಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಈ ದಿನ ಸೇರಿದ್ದ ರಾಯನಗೌಡರ ಜೀವನ ಪರಿಚಯವಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಸಹೃದಯರು ತುಂಬು

ಹೃದಯದಿಂದ ತಮ್ಮಿಂದ ಲೇಖನ ಬರೆದುಕೊಡಲು ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಿದರು. ನಂತರ ರಾಯನ ಗೌಡರ ಜೀವನ ದರ್ಶನ ಕೃತಿ ಹೊರತರುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಳಿಯ ಬಸನಗೌಡ ಪಾಟೀಲ ಮತ್ತು ಪತ್ನಿ ದೇವಿಕಾರಾಣಿ(ರಾಯನಗೌಡರ ಮಗಳು) ಪಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲ ರಾಯನಗೌಡರ ಜೀವನ ದರ್ಶನ ಕೃತಿಗೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು.

ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ರಾಯನಗೌಡರನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ:
ನಾಡೋಜ ಡಾ. ಪಾಟೀಲ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ

1994 ರಲ್ಲಿ ರಾಯನಗೌಡ ಸ್ಮಾರಕ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ತಲ್ಲೂರಿನ ರಾಯನಗೌಡರ ಮನೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ 1994 ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2 ರಂದು ಪಾಟೀಲ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರು ಏನನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದರೋ ಅದನ್ನೇ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪಾಪು ಪ್ರಪಂಚ ಎಂಬ ಪ್ರಪಂಚ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಕರ ಡೈರಿಯಿಂದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದರು. ಅಂದು ಪಾಟೀಲ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ ಮಾತುಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

“ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಅವನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಒಂದು ವೃತ್ತಿ ಇದ್ದೇ ಇರಬೇಕು. ಆ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಪ್ರಾವೀಣ್ಯ ಪಡೆದು ತನ್ನ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನವು ಇನ್ನುಳಿದ ವೃತ್ತಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಬೇಕು. ಬಹಳಷ್ಟು ಸಿದ್ಧತೆಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ.

ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನವು ನಾಟಕದಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಕೆಲವರು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಂಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತರೂ ಅವರ ಪಾತ್ರವೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೂರ ರಾಯನಗೌಡರಂತೆ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರು ಬಹಳ ವಿರಳ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಅವರು ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಪಾತ್ರಗೋಸ್ಕರ ಬಹಳಷ್ಟು ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅದು ಯಾವ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡಲಿಲ್ಲ.

ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ರಾಜಕೀಯ ಆಂದೋಲನದಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಸೇತು ಹಿಮಾಚಲದವರೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಗಾಳಿ ಬೀಸತೊಡಗಿತ್ತು. ಅನೇಕ ಜನ ತರುಣರು ಆ ಗಾಳಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿದ್ದರು. ಅಂಥ ಸಹಸ್ರಾವಧಿ ಯುವಕರಲ್ಲಿ ಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ತಲ್ಲೂರು ರಾಯನಗೌಡರು ಒಬ್ಬರು. ಆಗ ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಬೇಕು ಎನ್ನುವವರು ಕೊಲ್ಲಾಪುರ, ಪುಣೆ.

ಇಲ್ಲವೇ ಮುಂಬಯಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೇ ಉಚ್ಚ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಅದೇ ಆಗ ಅನುಕೂಲ ಹೊಂದಿದ್ದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು.

ರಾಯನಗೌಡರು ತಮ್ಮ ಉಚ್ಚ ವ್ಯಾಸಂಗೋಸ್ಕರ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಭಾರತೀಯ ತರುಣ ಸಂಘವೊಂದು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯದ ಕಾಳಜಿ ಇಲ್ಲದ ಯುವಕರು ಅದರ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಯನಗೌಡರು ಒಬ್ಬರು.

ಧಾರವಾಡ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿತು ಎಂಬ ಮಾತು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದೆ. ಧಾರವಾಡ ದಾರಿ ತೋರಿಸಲೂ ಬಲ್ಲದು. ದಾರಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲೂ ಬಲ್ಲದು. ಕೆಲವರು ಹಾದಿಗೆ ಹತ್ತಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಹಾದಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಯನಗೌಡರು ದಾರಿಯನ್ನು ತಪ್ಪುವವರಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅವರು ಅನಿಶ್ಚಿತತೆಯ ಹಾದಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರ ವರ್ಗದ ಒಳಗಿನ ಓದಿಗಿಂತ, ವರ್ಗದ ಹೊರಗಿನ ಓದನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಇತಿಹಾಸವೆಂದರೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತಿ. ಅದರ ಓದು ಬಹು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವರು ಎಲ್ಲ ಮಾನವಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಹು ಆಳವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಪ್ರಾಚೀನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅವರಂತೆ ಪ್ರೀತಿಸಿದವರಿಲ್ಲ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು.

ಬೈಲಹೊಂಗಲದ ಮೂಗಿ ದೊಡ್ಡಬಾವೆಪ್ಪ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು. ಕಿತ್ತೂರು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ರಾಣಿಯ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿ ತಗೆಯಲು ರಾಯನಗೌಡರು ಇತಿಹಾಸ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಾಚಿಸುವಂತೆ ಧಣಿವರಿಯದೇ ದುಡಿದರು. ಗದಗಿನ ದಾನಶೂರ್ಣ ಬಸರೀಗಿಡದ ವೀರಪ್ಪ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಲಂಡನ್ ಗೆ ಹೋಗಿ ಇಂಡಿಯಾ ಹೌಸ್ ದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಮ್ಯೂಜಿಯಂನಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಅಮೂಲ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ, ಚನ್ನಮ್ಮ ರಾಣಿಯ ಬಗೆಗೆ ಅಧಿಕೃತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಂದರು.

ಈ ರೀತಿ ರಾಯನಗೌಡರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತ ಕೊನೆಗೆ ಮುಂಬಯಿ ವಿಧಾನ ಸಭೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅವರಿಗೆ ಟಿಕೇಟು ಸಿಗದಂತೆ ಮಾಡಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಷದವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಯನಗೌಡರನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಉದ್ಭರಿಸಿರುವರು

ತಲ್ಲೂರ ರಾಯನಗೌಡರು: ನಾನು ಕಂಡಂತೆ - ಡಾ. ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿ

1939-40 ನೇ ಇಸವಿ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಕಾವೇರುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭ. ಆಗ ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರು ಧಾರವಾಡ ಸಮೀಪದ ಗರಗ ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಲ್ಕೀ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ವರ್ಧಾಶಿಕ್ಷಣ ಅಥವಾ ಮೂಲಶಿಕ್ಷಣ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಆಗ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದಾರವಾಡ ತಾಲೂಕಿನ ಹದಿನೆಂಟು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ಗರಗದ ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರಾದ್ದ ಶ್ರೀ. ಚ. ಹ. ಗೋಗೇರಿಯವರು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಯಶಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಸಹಶಿಕ್ಷಕರ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ತಂಡದೊಂದಿಗೆ ಹಗಲಿರುಳೂ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಗರಗದ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮಾದರಿ ಶಾಲೆಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಂಡು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಆಗಿನ ಮುಂಬಯಿ ರಾಜ್ಯದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ, ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ರಾಜಕೀಯ ಧುರೀಣರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಭಾತಫೇರಿ, ಗ್ರಾಮದ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಖಾದಿ ಪ್ರಚಾರ, ಹರಿಜನ ಸೇವೆ. ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಇಡೀ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದ ಒಂದು ಹೊಸ ವಾತಾವರಣ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದಿತು.

ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಗೌರವರ್ಣದ ಖಾದಿಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಎತ್ತರದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರು ಗೋಗೇರಿ ಮಾಸ್ತರರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅವರೊಡನೆ ಏನೇನೋ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ನಸುಕು ಹರಿಯುವ ಮೊದಲೇ ಹೋಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮರುದಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಅವರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು 'ಹುತಾತ್ಮ ಸಾತಪ್ಪ'. ಲೇಖಕರ ಹೆಸರು ತಲ್ಲೂರ ರಾಯನಗೌಡ ಎಂದಿದ್ದನ್ನು ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರು ಗಮನಿಸಿದರು. ಇದು ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ರಾಯನಗೌಡರನ್ನು ಕಂಡ ಸನ್ನಿವೇಶ. ಆಗ ಅವರು ಭೂಗತರಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಭೂಗತವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರು ಗುರುತಿಸುವರು.

ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರು ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಯನಗೌಡರನ್ನು ಕಂಡದ್ದು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗದ್ದಾಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಗ್ಮಿಯಾಗಿ, ದಕ್ಷ ಸಂಘಟಕರಾಗಿ,

ಜನಪ್ರಿಯ ಮುಂದಾಳುಗಳಾಗಿ ಸದಾ ಚುರುಕಿನಿಂದ ಓಡಾಡಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಅವರು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಹೋರಾಟಗಾರರಾಗಿ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಜನತಾ ಪ್ರಕಾಶನದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ಕಿತ್ತೂರು ಬಂಡಾಯ', ಭೀಮಕವಿಯ ಗೀಗೀ ಪದ ಸಂಗ್ರಹ, ಜನಪದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗೀತೆಗಳು ಈ ಕೃತಿಗಳು ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರಿಗೆ ದೊರೆತಿರುವುದನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರಾಯನಗೌಡರು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸೆನೆಟ್ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವ್ಯಾಸಂಗ ವಿಸ್ತರಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಟಣ ವಿಭಾಗದ (ಈಗಿನ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ) ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ರಾಯನಗೌಡರ ಸಂಪರ್ಕ ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರಿಗೆ ಆಗಿದ್ದು ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನೆನೆಯುವರು.

ಇನ್ನು ರಾಯನಗೌಡರು ಹಳ್ಳಿಯ ಶ್ರೀ ಸಾಮಾನ್ಯರು, ಎಲೆಮರೆಯ ಕಾಯಿಯಂತಿರುವ ಕಲಾವಿದರು. ಈ ನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸಿದವರು. ಹಾಡುಗಾರರು. ಅವಧೂತರು ಇತ್ಯಾದಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೊಡನೆ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಪರ್ಕ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡುತ್ತ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಲೇಖಕರಿಗೆ ರಾಯನಗೌಡರು ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ನಿಂತು ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವರು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಸೂರ್ಯ: ತಲ್ಲೂರು ರಾಯನಗೌಡರು: ಎಂ. ಬಿ. ದೇಸಾಯಿ

ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಕದರ್ಶನ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಇಂದಿಗೂ ತನ್ನ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದೆ. ಅದರ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದ ಎಂ. ಬಿ. ದೇಸಾಯಿಯವರು ತಲ್ಲೂರು ರಾಯನಗೌಡರನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಕಂಡವರು ಇವರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿರುವರು. ಗಾಂಧಿ ಯುಗದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಿತಿ ರಾಮದೇವ ಗಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಈಗಿನ ಹೋರಾಟಗಾರರ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗಜಪತಿ ಶಿವನಗೌಡ. ಸಾಣಿಕೊಪ್ಪ. ಅಣ್ಣ ಗುರೂಜಿ. ವೆಂಕರಡ್ಡಿ ಹೂಲಿ. ಮೊದಲಾದವರ ಕಾರ್ಯಾಲಯ ಇದಾಗಿತ್ತು. ತಲ್ಲೂರು ರಾಯನಗೌಡರು ಕೂಡ ಆಗಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಭೇಟಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಅವರದು ಸಾದಾವೇಷ. ಪಂಚೆ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ಜನ ಪಂಚವೀರ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಪಂಚೆ ವೀರ ಸವದತ್ತಿ ತಾಲೂಕಿನ ತಲ್ಲೂರು ಎಂಬ ಸಣ್ಣ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ

1910 ಪೆಬ್ರುವರಿ 28 ರಂದು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದರು. ತಂದೆ ಹೆಸರು ಲಿಂಗನಗೌಡ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು ಬಸಮ್ಮ. ತಲ್ಲೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿ ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ 1936 ರಲ್ಲಿ ಬಿ. ಎ. (ಆನರ್ಸ್) ಪಾಸಾಗಿ ಅನಂತರ ಕಾನೂನು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂಬೈಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿದರು. ಹುತಾತ್ಮ ಜತೀನ ದಾಸರು ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದ ದಿನವೇ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವರೆಗೂ ಹೋರಾಡಲು ಪಣ ತೊಟ್ಟರು. ಯುವಕರ ಸಂಘಟನೆಗಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಘವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದರ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾದರು. ಕೆಪಿಸಿಸಿ/ಎಐಸಿಸಿಸಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಹಿರಿಮೆ ರಾಯನಗೌಡರದಾಗಿದೆ.

ಅನಂತರ ತಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ ಮರಳಿ ಬೈಲಹೊಂಗಲವನ್ನು ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, 1946 ರಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತೂರು ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ಇತಿಹಾಸ ಮಂಡಳವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಚನ್ನಮ್ಮ ರಾಣಿಯ ಇತಿಹಾಸ ಶೋಧನೆಗೆ ತೊಡಗಿದರು. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಕಿತ್ತೂರು ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ವಿಜಯ ಸಾಧಿಸಿದ ದಿನ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 23 ನೇ ದಿನವನ್ನು ಮಹಿಳಾ ದಿನಾಚರಣೆಯನ್ನಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದರು. ಕಿತ್ತೂರು ಮಹಿಳಾ ಸೈನಿಕ ಶಾಲೆ ತೆರೆಯುವಲ್ಲಿ ಇವರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಅಡಗಿದೆ.

ಬೈಲಹೊಂಗಲದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲಾವಣಿಕಾರ ದೊಡ್ಡಬಾವೆಪ್ಪ ಮೂಗಿ ಅವರ ಮಲ್ಲಸರ್ಜನ ದುಂಧುಮಿ ಲಾವಣಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಂಶೋಧನಾ ಮಂಡಳದಿಂದ ಹೊರತಂದರು. 1947 ರಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಬರೆಸಿ ಕಿತ್ತೂರು ಬಂಡಾಯ ಎಂಬ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು.

ಸಾಹಿತಿ, ಸಂಶೋಧಕ, ರಾಜಕೀಯ-ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ ತಲ್ಲೂರು ರಾಯನಗೌಡರು: ಎನ್ನೆ

ಹೆಸರಾಂತ ಸಾಹಿತಿ ಎನ್ನೆ ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು ರಾಯನಗೌಡರ ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ಬರಹದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಪರಿಚಯ ಆಗಿರುವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಅವರಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಇತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವರು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನ ಕನ್ನಡ ಆನರ್ಸ್ ವರ್ಗವೆಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಷದ ಎರಡನೆಯ ವರ್ಷದ ಬಿ. ಎ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ. ಸೀನಿಯರ್ ವರ್ಷದವರೆಗೆ ನಡೆಯುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಜ್ಯೂನಿಯರ್ ಬಿ. ಎ. ದವರಿಗೂ ನಡೆಯುವುದು. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದ ಜ್ಯೂನಿಯರ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸೀನಿಯರ್

ದವರೊಡನೆ ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ 1935 ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಕನ್ನಡ ಜ್ಯೂನಿಯರ್ ಆನರ್ಸ್ ಕ್ಲಾಸ್ ನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಶ್ರೀ ರಾಯನಗೌಡರು ಸೀನಿಯರ್ ಕ್ಲಾಸ್ ನಲ್ಲಿದ್ದರು. ಆಗ ನನಗೆ 22 ವಯಸ್ಸಾಗಿದ್ದರೆ ರಾಯನಗೌಡರಿಗೆ 25 ವರ್ಷ. ಇಷ್ಟು ಅಂತರ ಹೇಗೆ. ? ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ತಲ್ಲೂರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು. ಅಂತೆಯೇ ಅವರು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಕಂಬಿಗಳ ಹಿಂದೆ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರು 1935 ರಲ್ಲಿ ಬಿ. ಎ. ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೂಡಬೇಕಿತ್ತು. ಚಳುವಳಿ. ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರು ಆ ವರುಷ ಬಿಟ್ಟು 1936 ರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೊಡನೆಯೇ ಕನ್ನಡ ಆನರ್ಸ್ ಪಡೆದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಎನ್ನೆಯವರು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವರು.

ಬಿ. ಎ. ಪದವೀಧರರಾದ ಮೇಲೆ ಮಿತ್ರ ತಲ್ಲೂರರು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಎಂ. ಎ. ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. 1938 ರ ಚಳುವಳಿಯ ಮೂಲಕ ಮತ್ತೆ ಸೆರಮನೆವಾಸ, 1942 ರಲ್ಲಂತೂ ಚಲೇಜಾವ್ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿಯಂತೆ ಬಿರುಸಾಗಿ ಸಾಗಿದ ಭೂಗತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುರಗೋಡ(ಅದೇ ಅವರ ಹುಟ್ಟೂರು) ತಲ್ಲೂರಿನ ಈ ತರುಣ ಮುಂಚೂಣಿಯ ಹೋರಾಟಗಾರ ಎಂಬುದನ್ನು ಎನ್ನೆಯವರು ನೆನೆದಿರುವರು.

ಸರ್ವಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ ಮಾಗಡಿ. ಕೆ. ಎಫ್. ಪಾಟೀಲ. ಅಂದಾನೆಪ್ಪ ದೊಡ್ಡಮೇಟೆ. ಚನ್ನಬಸಪ್ಪ ಅಂಬ್ಲಿ. ಗುಡ್ಲೆಪ್ಪ ಹಳ್ಳಿಕೇರಿ. ತಿ. ರು. ನೇಸ್ತಿ. ಶಂಕರ ಕುರ್ತಕೋಟೆ. ಅಣ್ಣು ಗುರೂಜಿ. ಹೂಲಿ ವೆಂಕರಡ್ಡಿ. ಷಣ್ಮುಖಪ್ಪ ಅಂಗಡಿ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಶೇಕ್. ಮೊದಲಾದ ಚಳುವಳಿಗಾರ ಸಹಚರ ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಇವರ ಹೋರಾಟದ ಆಟ ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಎಂದರೆ ಧಾರವಾಡ. ಬೆಳಗಾವಿ. ವಿಜಾಪುರ. ಕಾರವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಸಹಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

1940 ರಲ್ಲಿ ರಾಯನಗೌಡರು ಗಾಂಧೀಜಿ ಆಜ್ಞೆ ಮೇರೆಗೆ ವೈಯುಕ್ತಿಕ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಾಡಿದರು. ಅದು ಮುರಗೋಡದಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಗ ಬಂಧಿತರಾಗಿ ಜೈಲುವಾಸ ಅನುಭವಿಸಿದರು. 1943 ರ ಅಗಸ್ಟ್ 8 ರಂದು ಎ. ಐ. ಸಿ. ಸಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ (ಮುಂಬೈ ಪ್ರಾಂತಿಕ ಕಮೀಟಿ ಸದಸ್ಯರೂ ಇವರಾಗಿದ್ದರು) ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಆದೇಶದಂತೆ ಬುಡಮೇಲು ಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಅಪಾರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಇವರ ಚಲನವಲನಗಳು ಸಿಗದಿದ್ದಾಗ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಇವರ ಮನೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಇವರ ಮುಖ್ಯನ ತಂದೆಗೆ ತುಂಬ ಹಿಂಸೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಸೆರಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟರು. ಇದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಇವರ ತಂದೆ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದರು. ಆದರೂ ರಾಯನಗೌಡರು ಭೂಗತ ಚಟುವಟಿಕೆ

ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರದವರು ಇವರ ಮನೆ ಜಪ್ತಿ ಮಾಡಿದರು. ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡರು. ಇವರ ಅಣ್ಣ ಬಸನಗೌಡರು ಇವರನ್ನು ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಕಂಡು ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕುತ್ತಾ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಸಿದರು. ನಂತರ ರಾಯನಗೌಡರು ಸವದತ್ತಿ ಮಾಮಲೇದಾರರನ್ನು ಕಂಡು ತಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧಿಸಲು ಹೇಳಿದರು. ಹಿಂಡಲಗಾ, ಯರವಾಡಾ. ಜೈಲುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಕೃಷ್ಟ ಜೀವನವನ್ನು ಬದುಕಿ 1945 ರಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯ ಮಹಾಯುದ್ಧವು ಕೊನೆಗೊಂಡ ನಂತರ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಬಿಡುಗಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಾರಾಗೃಹ ವಾಸವು ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು.

1947 ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಮುಂದೆ ಚುನಾವಣೆಯ ತಯಾರಿ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಟಿಕೇಟ್ ಗಾಗಿ ಪ್ರೈಮೋಟಿ. ಹಪಾಹಪಿತನಕ್ಕೆ ರಾಯನಗೌಡರು ಹೇಸಿ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿಯವರ ಪಾರ್ಟಿ ಸೇರಿದರು. (ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಕುರ್ತಕೋಟಿಯವರು ಕೂಡ ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸೇರಿದರು)

1950 ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಮುಂಬಯಿ ಆಕಾಶವಾಣಿಯಿಂದ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾವಣೆ ಹೊಂದಿ ಬಂದೆ. ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯ ನನ್ನ ಬಿ. ಎ. ಸಹಪಾಠಿ, ಸಮೀಪದ ಸ್ನೇಹಿತ ರಾಯನಗೌಡರ ದರ್ಶನ. ಅದೇ ಉದ್ದನೆಯ ಜುಬ್ಬ, ಜಾಕೀಟು, ಮಿರನೆ ಮಿಂಚುವ ಕಪ್ಪುಕೂದಲು. ಆಗ ಆರೋಗ್ಯವೂ ಸುಧಾರಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡರು. ಇಬ್ಬರೂ ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲಂಗಿಸಿದೆವು. ರಾಯನಗೌಡರು ಒಂದು ಭಾಷಣ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆಕಾಶವಾಣಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಎನ್ನೆ ನೆನೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಮೊದಲು ಚಹಾ ಹರಟೆ ಆಗಲಿ, ಆಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಭಾಷಣ ಎಂದೆ. ಅವರು ನಕ್ಕರು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಏನೇನು ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ರಾಯನಗೌಡರೇ? ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈಗ ಪಿ. ಎಸ್. ಪಿ ಯಾಕೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಅವರು ಶ್ರೀರಂಗರ ಶೋಕಚಕ್ರದ ಕಥೆ ಹೇಳಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾಯಕ ಜಯಣ್ಣ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ “ಗಾಂಧಿ ತತ್ವ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದವರಿಗೆ ಶೋಕ ಚಕ್ರ. ಗಾಂಧಿ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದವರಿಗೆ ಅಶೋಕ ಚಕ್ರ” ಎಂದು ರಾಯನಗೌಡರ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮಯೋಗದ ಆಸಕ್ತಿ. ಸಮಾಜ ಸೇವಾರತಿ. ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ. ಬಡವರಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ. ಬಡವರ ಸಮೃದ್ಧ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ವಿಧಾಯಕ ಕಾರ್ಯಗಳ ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಎನ್ನೆ ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವರು.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

- ತಳವಾರ ಆರ್. ಎಫ್. (1991). ತಲ್ಲೂರು ರಾಯನಗೌಡರು. ವೀರಶೈವ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ. ಗದಗ.
- ಬಸನಗೌಡ ಆರ್. ಪಾಟೀಲ. (2010). ಸಂಶೋಧಕ ಸಾಹಿತಿ ತಲ್ಲೂರು ರಾಯನಗೌಡರು. ತಲ್ಲೂರು ರಾಯನಗೌಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಬಸನಗೌಡ ಆರ್. ಪಾಟೀಲ. (2010) ಮಲ್ಲಸರ್ಜಿ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಕಿತ್ತೂರು ಬಂಡಾಯ. ತಲ್ಲೂರು ರಾಯನಗೌಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಗೋಪಾಲರಾವ್ ಎಚ್. ಎಸ್. (2020) ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣ ಇತಿಹಾಸ. ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್. ಬೆಂಗಳೂರು.
- ತಲ್ಲೂರು ರಾಯನಗೌಡರು & ಕರ್ಕಿ ಡಿ. ಎಸ್. (1963) ಶರೀಫರ ಜನಪ್ರಿಯ ಪದಗಳು. ಶರೀಫ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಿತಿ. ಶಿಶುವಿನಾಳ (ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ).
- ಬಸನಗೌಡ ಆರ್. ಪಾಟೀಲ. (2010) ಅಗ್ರಗಣ್ಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಯೋಧ ತಲ್ಲೂರು ರಾಯನಗೌಡರು. ತಲ್ಲೂರು ರಾಯನಗೌಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.